

DAKLATA HƏV. A. XANÇJAN HƏMÇƏVATA FƏRQA KOMUNISTA (BAJL ŞEVİK A) FƏLSTANİJE 9-ADA FƏLSTANI RJA SEKƏRNA ŞOTSIALİZMEDA

Byəndbuna dərəçə sosia- listije

Həvalno 1920 sale 8 e məha cələdə dərheq Şewrdarja Fəlstaniyə həvalə Stalin məqala xyəda wa nvisibü.

„Fəlstanja zerandı, behəsav zneqəti, bələngazi u mərumi kəşandı, zə zyimə daşnaka cu bər dərə xələje, kaalvazi bunə, rəve u xravbunə, zə tərəfə təmamja „pəzmame xyə“ Fəlstanja xarjaji, ve gəve xlavburə xyə dlt we dərəçədə, wəki xyə şlam kər wəlatə Şewrdarije. Nə „ing-lyz“ nə 14 nypətkə Vilson u nə əi bawərillə lığa mışlata sozdajne wanə qəlb (dərəq şədot nəmə Fəlstaniyə azajə) Fəlstani aza nəkən (u nkarbun əi aza bkranə) zə qəre u xravbunə. Təne net u fskra Hükməta Şewrdarije bu da məçala peşdacujina mışlata.

Bra zanbən gəşk, əw jek lazımbən zanbən, wəki problema „fəltijə“, jak b sər badəlhəwa sərli dşkenandən, diwanbaşijə imperialistə gyred- plir, wəki təne Hükymata Şəwre bu, ja zəlal kər əva problema.

Zə nvisara ve mışqale həta iro dərbaz bujə 13 sal, nava wan 13 salada, wəlatə Fəlstaniyə Şewrdari, jak nə çhe jə zə wəlatə Şewrdarije məzən u dərəçəkə wəjə, nə ky təne kəw da brinə kəvn, nə ky təne b sər ləng səkənl qənc bujl u slamət, peşda həzja b wera təvajl b koməkdarja proletariate Təvaqa Şəwre, wəlatə Fəlstaniyə zə sərlik həta sərə dən hat gıhastıne, b təmamı hat sekyərn u təşkidar krynə b malhəbunı u kulturajl, hat gıhastırn karta wəlet ja malhəbunə u kulturajə.

Əwqas məzənə u b əşqa gyrə peşdacujinə blyngbuna sosializme b Fəlstaniyə, wəki əm be şunda kəşandən kərən bərzəg wəlatə xyə, alava əfrandəna wəlatə xyə nişani pəzmame xyə kən, bezən bənvizən dəst anline slasəta Leninə mışlətijə, bvinən wəki cə da inglaba sosialistijə wəlatəki ysada,

wəki nə ky təne şunda majl bu, allje nədərətədə, qat b çarəke tynnəbu nədərəta we, bər b xələje u xravbunə dcu 13 sal peşda.

Salək peşda mə hiltəqblənd dəst anline pençsalətja əwlyrn Fəlstaniyədə, wan dəst anlna nişan da, wəki Fəlstanja Şewrdarije b zərba məzən blynd dya zə 1921 sale bğrə həta iro, əw ky wan sale paşən.

Neta mən tynnə, wəki əz daklata xya iroiında b sər dəstanine pençsalətja əwlyrn bsekənyəm hur gıll əw xəvat wəxtədə qədjə. Lazımə əz b sər we xəvate bsekənyəm, jak sərkarja Mərkəzkoma F. K. (b) Fəlstane nava van dy salada b Fəlstaniyə, zə həməçvata 8-a hətta ja 9-a.

Əm dəst b dərəçə himli kən 32 u 33 sale. B zərba məzən dəst b blyndbuna malhəbuna çməltijə bilə, ve dərəçədə şədotijə ddyrn rəqəme dərđajna həbunə. 1931 sale dərđajna nədərə u gynditijə dda qimətə 187 mjljon manatı, le iro dəwsa wı 1933 sale dajə 217 milyon manat. 33

sale b hərbər krynə 31 sale 16 sələfi dərđajna zədə dajə. Peş dərđajna nədərəte.

31 sale dəwsa 79 milyon manatı nədərəte 32 sale dajə 102 milyon manatı, le 33 sale 117 milyon manatı, dərđajna sale zə 20 sələfi kəmtər nınbujə zədəbuna dərđajna nədərəte.

Əva rəqəmana nişan ddyrn, wəki qəwin bunt u peşdacujin təne lajiqi Təvaqa Şəwre ja.

Sfəte malhəbuna çməltijə pak nişan ddyda əw səlmijan, jek hatıne danin səva sekyərna malhəbuna çməltə. 1931 sale dəwsa 81 milyon manatı 1932 sale əw səlmijan gıhıstijə 113 milyon, le 1933 sale gıhıstijə 130 milyon manatı. Aha əva rəqəme han nişan ddyrn, wəki cəqas məzənə sekyərdarja Fəlstaniyə Şewrdarije.

Wəkə gərə wəlatə mə, əva səlmilane han təmam dgyheze sfəte wəlatə mə. Blynd ddyrn gıgant pəjl gıganta, jek wəxtəke iz u toza wan tynnəbu b Fəlstaniyə. Iro əw wəlat zə we şundabunə dərbazi agrar-industrija bujə.

Blyndbuna malhəbunə u kultu-

re dəwəmə zə budçea mə cym- byrjətiyə. 32 sale b hərbərja 31 sale 112 sələf bu, 33 sale b hərbər krynə 32 sale 140 sələf bujə.

Budçea çt 31 sale 31 milyon bu, 32 sale 48 milyon, 33 sale 61 milyon.

Wəki əm dərəçə rəqəmada nəkəvn, bənə sər krynə mqlmı, hylınrn Zoragese, Jergesa dyda, Leningese, zavoda semente je Dəvəltijə, ja ximjajə b Qərəklisə madanə Alahverdijə, sekyərna nədərəta Rəwane. Sekyərna Kanakergese, zavota kaucukə, rija maşinə bər b Kanakere, kombinəta goşt b Lemnakaqə, sekyərna ky nəhjada te kryn, 10 mskəne maşin traktora. Zə 20 zədə male Şəwre qəwin dujl, je ddyrn u je ddyne. Gəlo təne əvyn kryn u dəst anline wəlatə mə, jek b zərba məzən peşda dcyrn van hərdy sale paşında?

Penç salətija sekyərna sosializme dyda, əw dıxwənə hiltəqandəna dəstanine sala əwlynda, əw dıxwənə b we jakə „wəki dkəvə təv plana pençsalətija dyda dur dityne ysa məzən, jek rija industrija məzən vədkərn peşija Fəlstaniyə, həmə əm hiltərn hldro-mşkəne elektrıka Sevan, Zəngyje, ja sekyərna Akərəke, u je majln. Dəst anline pençsalətija əwlyrn şədotijə ddyrn wəki balşevike Fəlstaniyə karzbunə sərkarije bəkkən b massa palə u gıydıje xəvatcl, karzbunə dha gıyrkryn əşqa dyle palə u gyndija b induzijazma blynd, dha tuz kryn şər mqəbll dzyne slyfe, b sərfənzıazija məzən qədandən qanuna penç salətija dyda, jak we b təmamı qəwinkə tıblje wəlatə mə b indusriyal, b kulturajl, u qəwata zədə dərđajne be hesab u nəditi.

Perse nədərəta Fəlstani je himli nədərəta gıran

Sal b sal fəre dya nədərəta mə gıran, dkəvn çerge zavod u fabrike təzə, həjə dəst məda madanə sfır, xənci we nədərəta xi-

DAKLATA HƏV. XANÇJAN HƏMÇYVATA 9-ADA

mijae, jak b̄ zərb peşda d̄ə, hə-
jə nədəra qnjata cekyryna mal-
həbune.

Zavoda mexanike, dərđajl̄na
elektrike 1933 sale dərđajl̄na nə-
dərəta məz̄n dgh̄st 17 milon ma-
net̄i 6 s̄ləfa z̄ 32-e sale zed̄ə.
1934 saleda zavod u fabrike m̄
ky dx̄v̄st̄n, da qim̄t̄e x̄ȳ s̄ər
hat̄ȳne (h̄ȳḡh̄ȳd̄h̄ȳ), b̄ 7 s̄ləfa
alcahbij̄e, p̄lana xəvat̄a dərđajl̄ne
10 s̄ləfa zed̄ə hatl̄j̄e q̄əđand̄ȳne.

Hər n̄ləs̄ə b̄ w̄era t̄əvajl̄, hale
n̄dərət̄e l̄ F̄lȳst̄anl̄j̄e disa b̄əs
n̄ə həsav k̄rȳne.

N̄dərət̄a məz̄n naq̄əđin̄ə pla-
ne x̄ȳ. 1933 sale plane n̄dərət̄e
dərđajl̄ne u finans̄a z̄ 70 s̄ləf̄i
h̄əvraz h̄yl̄n̄ək̄şyl̄jan̄ə.

M̄n̄ja ve d̄ərəç̄e dy sosr̄ətl̄n̄ə
j̄ək əw w̄əki q̄əl̄s̄ d̄k̄əv̄ə plane
dərđajl̄na s̄ȳf̄r u w̄əxt̄eda naq̄ə-
đ̄ȳn əva plana, ja dyda, w̄əki w̄əx-
teda n̄əç̄ə serl̄ əw xəvat̄ jak w̄əde
we te k̄v̄ş̄ k̄rȳn̄ səva xəvat̄a
zavod u fabrike t̄əz̄ə, w̄əki w̄əx-
ta x̄ȳdə d̄əst̄ b̄ xəvat̄e nak̄ȳn,
w̄əđ̄ə d̄ərbaz̄ d̄v̄ə, paş̄e t̄ən̄ə x̄ə-
vat̄e.

Əm b̄ȳs̄ək̄ȳn̄ s̄ər ḡyl̄j̄e dər-
đajl̄na mad̄ana s̄ȳf̄r, s̄ər ḡyl̄j̄e
h̄iml̄l̄.

Nədəra madanə s̄ȳf̄r

N̄dərət̄a madane s̄ȳf̄rda, F̄lȳ-
st̄anl̄ T̄vaqa Şewreda ç̄iki m̄z̄-
ȳn d̄ḡȳə, j̄ək sal b̄ sal q̄əđim
d̄v̄ə. 1933 sale dərđajl̄na n̄dərət̄e
ta s̄ȳf̄r, 10 s̄ləf̄e dərđajl̄na t̄ə-
maml̄la w̄ələte Şewre bu. B̄ d̄i-
t̄ȳna m̄əç̄al̄e madane m̄ə s̄ȳf̄r bu,
w̄əki m̄əç̄əz̄ə f̄ȳrqa bajl̄ş̄evika
h̄əmt̄faql̄j̄e 1931 sale ç̄ȳrə 31-e
m̄əna okt̄ab̄ȳreda b̄ t̄əmamiya
q̄yl̄af̄ət̄ danl̄ ḡyl̄j̄e zed̄ə k̄rȳn̄ u
q̄əw̄in k̄rȳn̄a n̄dərət̄ə s̄ȳf̄e F̄lȳ-
st̄anl̄j̄e, z̄ə we ç̄ȳrə ş̄unda bu,
w̄əki m̄ə f̄ȳrə d̄əst̄ b̄ dy x̄ələç̄e
h̄imdar k̄ȳr, j̄ək madane s̄ȳf̄r
Alahverdij̄e, jad̄ȳn ja Qarane.

P̄ençsal̄ət̄ij̄a əw̄lȳnda səva q̄ə-
w̄in k̄rȳn̄a madane m̄ə s̄ȳf̄r,
hat̄ȳbu danl̄n 22 milon manat,
1933 sale, — p̄ençsal̄ət̄ij̄a dyda sa-
la əw̄lȳnda hat̄ə danl̄n 9 milon
manat.

B̄ van m̄əç̄al̄ d̄ajl̄nara t̄əvajl̄,
əm n̄kar̄ȳn, b̄əs həsav k̄ȳn lem-
ped xəvat̄a madane Alahverdij̄e u
Qarane, t̄empe plane wan.

Əw əl̄ 1933 saleda, b̄ plane,
ḡərək b̄ȳda 3500 tonn s̄ȳf̄r; le
da 2972 tonn. B̄ s̄ər̄i d̄ərəç̄ xə-
vat̄a zavoda s̄ȳf̄r h̄ələ t̄əz̄ə, jak
w̄əxt̄eda haz̄ȳr n̄əbu, n̄əx̄əv̄st̄l̄, ḡə-
rək m̄ə z̄ə w̄ez̄i b̄s̄t̄ənd̄ə 1500-

tonn s̄ȳf̄r, le n̄əbu.

Q̄əls̄ə t̄empe xəvat̄a m̄ərif̄ət̄, əw
ky Alahverdij̄eda. B̄ȳlənd̄ə x̄ȳə
q̄im̄ət̄ij̄a s̄ȳf̄r, n̄ym̄z̄ə xəvat̄a dər-
đajl̄ne, n̄əç̄ə s̄əkn̄and̄ȳn c̄ujl̄n ha-
t̄ȳna d̄əst̄e xəvat̄cl̄, əw ky Alah-
verdij̄eda c̄ujl̄n u t̄əz̄ə hat̄ȳna d̄əst̄-
te xəvat̄cl̄ b̄ə həsab̄ə.

1934 sale ḡərək b̄ȳv̄ə sala q̄ə-
w̄in bona madane m̄ə s̄ȳf̄r u ky-
tak̄ȳrȳna wan d̄ərəç̄ə, j̄ək d̄əst̄e
pe bubun, le cekȳrȳna wan h̄ȳla
x̄yl̄as n̄əbij̄ə, b̄ s̄ k̄ərə h̄əb̄əç̄ə-
rək əm ve m̄ərəç̄ə m̄ias̄ər̄k̄ȳn, u
1935 sale (s̄ərə saleda) — b̄ dər-
đal̄l̄na məz̄ȳn b̄ər̄b̄ȳrl̄ madane
s̄ȳf̄r b̄yl̄n F̄lȳst̄anl̄j̄eda, u d̄əst̄
b̄yl̄n̄ wl̄ s̄əlm̄iani j̄ək van sale
paş̄ȳn hat̄ȳn danl̄n səva m̄əz̄l̄la
wan.

Ç̄ȳrə M̄ərk̄əz̄koma f̄ȳrqa bajl̄-
ş̄evika u Komisar̄lj̄ata Ç̄ym̄aşt̄e,
m̄ərk̄əz̄id̄a peş̄l̄ja m̄ə ḡyl̄j̄e t̄əz̄ə
t̄ən̄ə danl̄ne. Ḡyl̄ik z̄ə ḡyl̄j̄e Aq̄ə-
r̄ək̄ə, madane we s̄ȳf̄r t̄əz̄ə.

Ş̄aş̄ n̄in̄ə w̄əki əm b̄əz̄ȳn p̄enç-
sal̄ət̄ij̄a dydada, Aq̄arak, Sev̄an-
Z̄əngȳ, b̄ zavoda kaucukera t̄ə-
vajl̄, p̄ençsal̄ij̄a dydada x̄ələç̄əç̄ə
x̄əvat̄a m̄ə h̄iml̄ij̄e. Sale paş̄ȳnda
l̄ ç̄ij̄ə Aq̄ər̄ək̄ə hatl̄j̄e n̄h̄er̄ənd̄ȳn
əjan̄ b̄ij̄ə w̄əki 700 tonn s̄ȳf̄r,
n̄əç̄ə, r̄ast̄ə q̄ənj̄ata s̄ȳf̄r h̄ənd̄ȳk̄ə
le t̄əv wan madane h̄ən̄ə
q̄in̄j̄at̄e d̄ȳha f̄əz̄ laz̄ȳm̄ə d̄əst̄
x̄ȳdə d̄əst̄ b̄ we xəvat̄e b̄ȳv̄ə m̄ə
z̄at̄i t̄əş̄kil̄ k̄yl̄j̄e cekȳrȳna Aq̄ə-
r̄ək̄ə, j̄ək we b̄ȳn̄ kara məz̄ȳn.
Aha əv̄n̄ p̄rs̄əd̄ f̄əz̄ l̄ peş̄l̄ja m̄ə,
l̄ peş̄l̄ja ç̄ȳç̄l̄e n̄dərət̄a m̄ə ç̄ȳç̄-
ləki z̄ə məz̄ȳn, je madane s̄ȳf̄r.

Elektrofikasija

Ve sala paş̄ȳnda d̄əst̄ anl̄nc̄ m̄ə
məz̄ȳn b̄ər̄ b̄ ç̄əv̄ h̄ən̄ə elektrofi-
kasijaeda. l̄ F̄lȳst̄anl̄j̄a ş̄ewr
darl̄j̄e.

1932 sale m̄ə n̄herl̄ u h̄əç̄ k̄ȳr
d̄ərəç̄ə əva ç̄əm̄e F̄lȳst̄anl̄j̄e, t̄an-
ga elektrikedə, le n̄her̄ənd̄ȳn̄ə 9
ç̄əm̄e F̄lȳst̄anl̄j̄e n̄ş̄ənda w̄əki b̄
h̄əsavdarl̄ija ortal̄, sale əw n̄əç̄ ç̄əm̄e
m̄ə d̄əȳn̄ q̄əwata 1,618,000
h̄əs̄pi en̄ergija elektrike ve h̄ə-
savdarl̄j̄e bubu, w̄əki z̄əlal̄ bu
problema Sevane u b̄əḡəml̄ st̄ənd
alij̄e organed̄ Şewre h̄əmt̄faql̄da,
b̄ baw̄ərl̄ja we q̄anun̄e, l̄ s̄ər
rl̄ja Sev̄an u Z̄əngȳje plan̄a 10
hidro m̄sk̄əna jak we b̄ȳd̄ə q̄əw̄ə-
ta 800,000, h̄əs̄pi en̄ergij̄ae, 2,5
mil̄ərt̄ kilovat ş̄ət̄ en̄ergija elektr̄i-
ke. Əw plan̄ t̄əra d̄v̄inə w̄əki b̄
w̄era t̄əvajl̄ əv̄d̄ə 130,000 hektar
ərd̄. H̄əsavdarl̄ija paş̄ȳn b̄ər̄ b̄ ç̄ə-
v̄ə b̄ q̄əwata elektrike, w̄əki əm
h̄əsavk̄ȳn̄ t̄əmamiya q̄əwata elek-

trike te st̄ənd̄ȳn̄ həsab̄əki wa, t̄əv
h̄əvdȳ q̄əwata elektrike 1919 s.
1500 kilovat ş̄ət̄ bu 1932 sale
w̄ələte F̄lȳst̄anl̄j̄eda h̄əbj̄l̄ə 23,000
kilovat en̄ergija elektrike, le 1933
s. 39,600 kilovat en̄ergija.

1931 sale hatl̄j̄ə xəvt̄ənd̄ȳn̄ə 49
kilovat ş̄ət̄, kilovat en̄ergija elek-
trike. Cekȳrȳna elektrike m̄ə-
z̄ȳn F̄lȳst̄anl̄j̄eda, n̄əç̄ t̄ən̄ə F̄lȳst̄-
tanl̄j̄eda, l̄ Zakavk̄əz̄ə t̄əm̄am, ce-
k̄ȳrȳna Kan̄aker̄ş̄l̄j̄ə, H̄əmç̄v̄ata
8-ada ç̄ax̄e ky m̄ə xəb̄ər̄d̄ȳd̄ə d̄ər-
h̄əç̄ cekȳrȳna Kan̄aker̄ş̄l̄ne, m̄ə
t̄əx̄m̄in̄ d̄ȳk̄ȳr 42 h̄əz̄ar kilovat
q̄əwata en̄ergij̄e, te van sale pa-
ş̄ȳn ky z̄əlal̄bu problema Sevane
u Z̄əngȳje b̄ t̄əm̄am, ç̄ərd̄ȳn̄ l̄
plane hat̄ n̄h̄əđand̄ȳne, ve ḡəv̄e
h̄əç̄ b̄ij̄ə w̄əki Kan̄aker̄ş̄in̄ we
d̄əw̄sa 43 h̄əz̄ar kilovati b̄ȳd̄ə 80
h̄əz̄ar kilovati.

Cekȳrȳna Kan̄aker̄ş̄in̄ d̄əç̄ə b̄
t̄empe ȳsa, w̄əki ijl̄j̄q̄əç̄ə b̄k̄əv̄ə
ç̄erga cekȳrȳna w̄ələte Şewre, ja
cek̄ȳrȳna d̄ərb̄dar.

All̄j̄e q̄ənj̄ata əv̄aj̄a cek̄ȳrȳn̄əda əl̄
alij̄e d̄əst̄e xəvat̄cl̄ əl̄ 1933 saleda
əva xəvat̄a ç̄u b̄ t̄empe ḡəw̄ş̄əkl̄
n̄ə w̄ek̄ə h̄əv̄buna plane finans̄a,
k̄ȳ kvartala d̄ərb̄ l̄ cek̄ȳrȳna xə-
vat̄e x̄ȳst̄ȳn, b̄ s̄əriç̄ə j̄ək̄ə əl̄ d̄ər-
m̄iç̄k̄ȳrȳn̄ə m̄əç̄al̄n̄ə b̄əç̄ə, je xəvat̄e
nat̄ȳn̄ t̄əş̄kil̄k̄ȳrȳn̄ə, le b̄ van ke-
masijara t̄əvajl̄ disa 1933 sale xə-
vat̄a Kan̄aker̄ş̄in̄ə z̄ə sale d̄ərbaz̄-
buyl̄ baş̄t̄ȳr ç̄u, b̄əç̄ə w̄əki əm b̄ə-
z̄ȳn w̄əki le s̄ər Kan̄aker̄ḡes̄e ha-
t̄ij̄ə x̄ərç̄k̄ȳrȳn̄ 37 milon 678
h̄əz̄ar manat, z̄ə wl̄ 37 milon
678 h̄əz̄ari, 1933 sale hatl̄j̄e x̄ərç̄-
ş̄ȳrȳn̄ 51 milon 268 h̄əz̄ar manat
1932 sale hat̄bu x̄ərç̄ k̄rȳn̄ 4
milon 400 h̄əz̄ar manat. Əw xə-
vat̄ək̄ h̄ət̄ə, iro hatl̄j̄e k̄rȳn̄ niç̄ə
x̄əvat̄ə we t̄əm̄am̄ə, ç̄əva d̄yx̄we-
n̄ə 1934 sale we b̄v̄ə əlav̄a pa-
ş̄ȳn. İsal səva we xəvat̄e hatl̄j̄e
b̄ərd̄an 40 milon manat, əva j̄ək̄ə
n̄iş̄an̄ d̄ȳd̄ə w̄əki 34 saleda xəvat̄a
cek̄ȳrȳn̄ə ḡərək x̄yl̄as b̄ə, 1935
sale kvartala əw̄lȳnda, d̄əst̄ b̄
x̄əvt̄ənd̄ȳn̄ə we b̄ȳv̄ə.

Xəvatə q̄njatə cekyryna malhəbunə

Ç̄ȳç̄l̄e handa ja r̄ȳk̄n̄l̄ cek̄ȳrȳn̄
u kytak̄ȳrȳna zavoda t̄əmente bu
u xəvt̄ənd̄ȳn̄ə we. P̄ȳrsa əw̄lȳn̄
ved̄ərə əw̄ə, w̄əki dy kuraj̄e za-
vode b̄ ç̄ərəkeva b̄k̄əv̄n̄ nav
x̄əvat̄e, le səva k̄rȳn̄a han q̄əwa-
ta elektrike k̄em̄ə. Sala 1934-ada
zavoda t̄əmente ḡərək m̄ȳç̄im̄ b̄
t̄əm̄am̄ja q̄anun̄am̄ə x̄ȳəv̄ə b̄x̄əv̄ȳt̄ə.

Le h̄ər ç̄ə d̄ər̄h̄əç̄ hal̄w̄əxt̄e ç̄ȳç̄-
l̄e maj̄n̄ə ḡərək əm b̄əz̄ȳn̄ w̄əki

x̄əvat̄ he n̄əç̄h̄işt̄ȳn̄ə d̄ərəç̄əç̄ə
ȳsa, ky əm b̄ we j̄əkeva b̄əs
b̄ȳn. Art̄ik-tuf plana x̄ȳə (b̄ ke-
masi q̄əđin̄ə, q̄im̄ət̄e t̄ȳşt̄e cek̄ȳ-
rȳn̄ə b̄ȳlənd̄ȳn, je ky s̄ra x̄ȳdə
cek̄ȳrȳna m̄ə b̄ha d̄k̄ə. H̄əmç̄ȳvat̄
ḡərək z̄ə h̄əm̄u t̄əş̄kil̄ət̄ə b̄ȳç̄əz̄ə
w̄əki əwana b̄ərə h̄am̄uş̄ka d̄ha
fr̄ə b̄k̄ȳn̄ xəvat̄katl̄j̄a ç̄ija d̄ər̄h̄əç̄
cek̄ȳrȳn̄ haz̄ȳr̄k̄ȳn̄a q̄ənj̄ata cek̄ȳ-
rȳn̄ə; ja dyda b̄ t̄əm̄am̄i u w̄əxt̄e-
teda b̄q̄əđin̄ə h̄əm̄u plana; ja s̄s̄-
ja b̄ r̄astl̄ q̄im̄ət̄e t̄ȳşt̄e cek̄ȳrȳn̄ə
n̄ym̄z̄ b̄k̄ȳn̄.

Xəvatkartija cekyryne

Dy sal̄ b̄ərə M̄ərk̄əz̄koma F̄.K.
(b) H̄əm̄t̄ȳvaq̄e sala 1931-da 31
ç̄ȳr̄a peş̄ȳnda b̄ baş̄ç̄ət̄i əjan̄ k̄ȳr
„d̄ər̄h̄əç̄ peş̄dac̄ujl̄na — k̄v̄ş̄ ḡym-
r̄əhbun̄ə cek̄ȳrȳna, ç̄əva ky rak-
buna we əl̄, je ky d̄əstanij̄ə f̄ȳrqa
K. (b) F̄lȳst̄an̄ə nav saled̄ pa-
ş̄ȳnda“. Ç̄əȳn̄ əm b̄kar̄ȳn̄ iro
q̄im̄ət̄k̄ȳrȳn̄a han b̄ȳlənd̄, je ky nav
dakl̄ata M̄ərk̄əz̄koma hatl̄j̄ə d̄aj-
l̄ne, s̄ər x̄ȳə h̄əç̄ b̄k̄ȳn̄, q̄əđand̄ȳ-
na plana. cek̄ȳrȳn̄ə sala 1933-a
ḡərək əm həsav b̄k̄ȳn̄ n̄ə zed̄ə z̄ə
70 s̄ləf̄i. Ş̄əhabuna cek̄ȳrȳn̄ə peş̄da
d̄əç̄ə, cek̄ȳrȳn̄ b̄ isbatl̄ z̄ə 40-60
s̄ləf̄i zed̄ə b̄ha r̄ut̄ȳn̄l̄ z̄ə k̄v̄ş̄-
ta x̄ȳə plana əw̄lȳn̄. M̄ən̄ja r̄ȳk̄n̄l̄
kemasja han k̄embuna s̄ərkartija
bajl̄ş̄evikij̄ə j̄ə, h̄ȳkma elemente
d̄ȳşt̄ȳn̄a, b̄ür̄əz̄əz̄ij̄ən̄ə u kem̄ xə-
vat̄ k̄rȳn̄a f̄ȳrç̄ə-masajl̄ nav pale
cek̄ȳrȳn̄ə j̄ə.

W̄əxt̄e kampanja han həsav
darl̄j̄eda ç̄ərḡək̄ organ̄ə s̄ərk̄ari je
cek̄ȳrȳn̄ə hat̄ȳn̄ə t̄əm̄ȳz̄ k̄rȳn̄ə,
ç̄ənd̄ „s̄ərk̄ar“ hat̄ȳn̄ə d̄ərx̄ȳşt̄ȳn̄ə,
je ky b̄ s̄ȳst̄bun̄ə h̄ȳş̄j̄ərbun̄ə h̄ə-
v̄al̄e m̄ə alij̄e sn̄ij̄ij̄eda, cek̄ȳrȳn̄a
m̄ərə z̄ȳr̄ar d̄ḡih̄ənd̄ȳn̄.

Le hal̄w̄əxt̄ nav cek̄ȳrȳn̄ada he
əw̄q̄as əl̄ pak̄ n̄in̄ə. İsal, sala 1934-
ada, ḡərək əm 150 milon ma-
nat x̄ərç̄ b̄k̄ȳn̄ s̄ər cek̄ȳrȳn̄ə, ḡə-
rək xəvat̄a m̄ə əw̄lȳn̄ je 34 sale
əw̄ b̄ə, w̄əki b̄ isbatl̄ h̄ər man̄-
t̄əki m̄ə effekta w̄ək̄əh̄əv̄l̄ b̄ȳd̄ə,
w̄əki əm b̄kar̄ȳn̄ q̄ə na 15 s̄ləf̄
kem̄k̄ȳn̄ q̄im̄ət̄a cek̄ȳrȳn̄ə. B̄ we
m̄ən̄j̄əv̄ə h̄əmç̄ȳvat̄ ḡərək b̄ȳç̄ə-
z̄ə b̄kyat̄s̄i z̄ə cek̄ȳrȳn̄ə b̄ plan̄
d̄əst̄ b̄k̄ş̄in̄ȳn̄, k̄rȳn̄a han b̄ȳn̄ ky-
tak̄ȳrȳn̄ə. Ḡərək z̄ə organ̄ə cek̄ȳ-
rȳn̄ə h̄əm̄u elemente d̄ȳşt̄ȳn̄ u
n̄əpak̄ b̄ən̄ə d̄ərx̄ȳşt̄ȳn̄ə, ḡərək ş̄ər
be fr̄ə k̄rȳn̄ə m̄ȳç̄əb̄l̄i h̄ȳkma bur-
z̄əz̄ij̄e nav cek̄ȳrȳn̄əda, xəvat̄ be
k̄rȳn̄ b̄ d̄əst̄i m̄əç̄al̄n̄ə pak̄ t̄əş̄kil̄
b̄k̄ȳn̄ xəvat̄a f̄ȳrç̄ə-masajl̄ nav
pale cek̄ȳrȳn̄ə. M̄ərk̄əz̄kom, h̄ȳk-
mat, h̄əm̄u organ̄ə m̄ə u t̄əş̄kil̄ət̄e
m̄ə b̄ ç̄ərəkeva haz̄ȳr̄ b̄ȳn̄ səba

DAKLATA HƏV. XANÇJAN HƏMÇYVATA 9-ADA*)

şanda u nişan dədə, wəki wəxta şəxyl rənd təşkil dəvə, əvə peşdaciujna kolxoza aliye xuyjıkrn u zedəkərna male wanda, wəki təmə şəxyl peşda hərə, pəz u dəware kolxoza we gələk gələk zədə bəvə. Bə peşdaciujn zedəkərna male kolxoza təvajira, gərək dıl bədən kolxozvana, wəki əwana dıha zədə bəvən cələke xuy, male hur təjrədə hyundurda (mərişk, qaz u je majin) bədən zedəkərne.

Gərək əvə jəka hana bər cəvə məbə, wəki məzənkərna cələka, male hur, gəlske ner, xuyjıkrna wana bə təvajl u məzənkərna wana, wəxta kolxoza wana dıstıln, əvə jəka kərəkə rəndə bəna kolxoza, səva pəşə gae nır zədə bəvən kolxozada.

Bona təkmalə hale wana pak bəvə u male wana zədə bəvə, hılbət zəf rəndə, əwana ben bəvən kolxoza, krna kulaka bəvə. cəv, bəre əwln əwə, wəki bə dəstə təkmalə male wana dədə qəre, pıvəkatsıje dıke wəxta təkmalə te bəvə kolxoze.

Təşkiləte mə fırqə çıjada həta naha nıkarəbunə məçal mıkana dəst bıln, bəna kəka əvə krna kulaka, bədən hılanıne.

Gərək hər təkmalə fəlm bəke, wəki əw təkmalə gındı kə te bəvə kolxoze, wəki male xuy səre dıke, zırare dıgıhıne xuy u gəlna kulaka dıke, we şunda zırar dıgıhıne əvə kolxoze, ja kə əw gındıje təkmalə bəvə, gərək mərvə ysa hılnəjıln nava kolxoza.

Wəxta we təkmalə bə bəvə kolxoze' gərəke təşkiləte mə fırqə wana ysa bədən təşkiləte, hazykrne, bəna əwana bəvən kolxoze, sər qanuna artela rənçbərıje, gərək əwana qəwəta nırkəra kem nəkən, ysa əl həjwane goştı, nəhıje mal xuyjıkrneda. Le cəmki bəna təkmalə bə 60%-ı bəvən kolxoza wəxt dıxazə, ləma əl lazımə gıhdarıkə rənd sər peşdabırnə təkmalə u həjwane wana həbə. Qıra mərkəz-komeda dərheqa məçal mıkane zedəkərn peşdabırnə malda həje, təşkiləte fırqə bərdarın wan qıra bıqədıln, bəna be xof bə peşdabırnə rənçbərıje hım sektore sotsıalıstıjeda, hım əl bə təməni nava rənçbərıjeda. Bəna peşdabırn u zedəkərna tarış, əvə pırsə hana lazımə, — zedəkərna baza alıf u fıkrəkrna we, wəki əm 1933-e sale bədən rəx sale cujı, mə gıhla dıha zəf tərkr u

sılos da hazykrne, we şunda mə cəndənıje gıhıje avıtnə əl zədə kər, le həla əm gələk əv əvl hall dırn, wəki mə bəgota alıfe tarış bol u pakə.

Əw tarışə goştı u ga 3.4 məha alıf tər nadıne.

1933 sale hər dəwarəki kolxoze xəvatı (ga) 5,3 tsentner gıhıje dıgıhıje, dəwsa 3,9 tsentnerə pər, təkmaləda 3,9 tsentner, dəwsa 2,1 tsentnerı.

Əm hılnıln Dania, wədərə sər dəwəre 10—12 tsentner kraxmalə ekvıvalent dıdıne, le çəm mə 2,5 tsentnerə, əvə nişan dıde, wəki həla əm cıqası əv wan wəlatə pəşda dımıln, je kə hılanın danına həbuna şır, run, pəner çəm wana zəfa. Əw kə naha wəlatə mə dıkarə bə dəsti mə gələk kərə bədə mə bəna əm dıha zədə bəvən alıf bəna əvə dərəcə mə plana rənçsalıje dıdıjada danıje, bəna avıtnə gıhıje, dıha zədə bə, əv 4%-ı dıgıhıje 18%-ı, 60,000 hektar çıje cəranıne əkrn çıje cınlne bə əvl həsavı, çıje cınlne Fılsıtanıjeda dıgıhıje 180,000 hektarı, sal bə sal sılose zədə bəvən, ysa bəvən van hər se sale tər, kərı surıje Fılsıtanıje ysa zədə bəvən, dıgıhıln kərı-surıje 1928—29-e sale, we şunda bə 80% alıfe hər həjwanəki bədən zedəkərne.

Hılbət qədandına əvə plana hana cətnıjara te gredane, le gərək təşkiləte fırqə mə bəxəvıtn cətnıa bədən hılanıne, (y mıkana nəhəvınlın bəna qədandına plane. Əvə plana hana u qədandına we əv təşkiləte fırqə sərkarıa konkret dıxazə.

Əm bəzn nəhıje Kəşıskəndədə wəki ruje gıhındarıkə təşkiləte nəhıjeda, gınakarıa wanada həla nava təkmalədə həıwan kem dıvə, dıha əz xəvərdadım dərheqa Martunıjeda, Basargecare u Abaranədə, wədərə ruje kem sərkarıje təşkiləte fırqədə, alıje xuyjıkrna tarışda həta 1933 sale havıne tarış gələk kem bıje.

Qədandına əvə plane dıxazə, bəna xuyjıkrna tarış dəst ben anıne kadre baş, le nə ysa, cawa 1933 sale bıje, wəxta dızmıne snıfe le dınlherı həvalə mə sısıln, əqası gıhdarıje şəxyle xuy nəkən, bəre əwln çıje tarış dıhat xuyjıkrne, əwana xuy xuyruşı nava kolxoza dıkrn, u wan dızmıne gələk zıhıan dıgıhıandın peşdabırnə tarışə mə.

Qədandına əvə plane əvə mə dıxazə goma dıha zəf u rənd

cekn, zədə bəvən, şəxyle zıvıstane, dıha rənd bədən təşkiləkrəe bəna peşdabırn u zedəkərna tarışı, xuyjıkrna tarışə hur əv mə dıxazə nə ty be həzar, le 10 həzar kolxozvan rəvın sər pıa, wana bədən təşkiləkrne bəna pırsə bəxofkrna xuyjıkrna tarış.

Bə dəstənlne mıkane bolşevıki bəna peşdabırnə tarış sotsıalıstıje, bə xəvəta bolşevıka bə hıncırandına zırdarıkə kulaka, bolşevıke Fılsıtanıje we karıbn van sale tər we ysa peşda bəvən zedəkərn u xuyjıkrna tarış, wəki əw sal bəvən sale kyılık dajıne.

Topkrna hasləte

Topkrna hasləte 1933 sale mə bə qanuna təzə kər, sər qanuna Hıkyumata Şewre, wəki hıttıbu danıne dərheqa topkrna hasləta nən, goşt, şır u je dınedə.

Kara printıpa we qanune balyje, əw bəre fərzə bəna we jəke, wəki kolxozvana u təkmalə dıçdıtıln bəna bınlndkrna kara hasləte, cəmki əwana sıvtədə zanıln, bəre wana kə we bədana hıkyumate cıqasə, əw kə bəre xuy bədə, kara wı dıne we wıra bımlə.

Xəbərđana həvalə Stalin bə mıqələdərə gazeta „Nju-York Tajmz“ Djurantıra

(Tərcümə kın krı)
25-e məha çıləda xəbərđanəka wa qəwəmi orta həvalə Stalin u Djuranti.

Djuranti. — Hın qajıln, wəki ərzəke bınlın cımləta Amerıka-jera.

Stalin. — Əw jək Kalının kırıje əgər xəvər dərheq təvgredana Tıvaqa Şewre u Amerıkaje je, həmlın nışandajına we məzıne, cəmki təvgredana han şıxələ ədlajıje məhkəm dıke, alıje həbuneda əl əw jək rıa xəvatkrnəke təzə həvra vədəke.

Djuranti. — Bə fıkra wə kırıfrotana Amerıkaje u Tıvaqa Şewre we cəwa bə, frəbuna we we cıqas bə.

Stalin. — Wəlatə mə şukək məzıne, zəf tışt lazımlı məne, le həma əm wı caxı dıkrn, cəxe ky dızanın ky əmə bkarıbn dajne xuy bəvən. Rəx kırına mə frotana mə əl fərzə, cəmki be frotan əm nıkarın bəkrn.

Çəsk mətalı majıne səva we jəke ky əm dajın dıkrn u dajne xuy wəxtədə dıdın, le gələk hıkyumate majın dajne dıy dıdın səknəndıne, nadın.

Djuranti. — Tıvaqa Şewredə dər-

Praktıka topkrna hasləte 1933 ja fırqə u Hıkyumata Şewre nışanda, wəki cıqası bınlndə printıpa qanuna təzə.

1934 s. Fılsıtanıjeda mə plane topkrna hasləta rənçbərıje qədandın, bə əvl çırəjlı, 1932 sale dəwsa 5,724 tonn nən, 1933 s. bə hər alıya mə 21,500 tonn topkr, dəwsa 9,000 tonn gıhla 14,200 tonn gıhla, dəwsa 10740 tonn pəmbı 12,750 tonn, dəwsa 3,392 tonn goşt, 8,02 tonn, dəwsa 11,400 tonn şır, 17,500 tonn-dəwsa 270 ton hırl 450 tonn, dəwsa 2,170 tonn kartofıl 5,100 tonn u je majın. Hın dınlherın dy, se qatkrna qımetə rozheqə kolxozvana fərş nışanda, wəki zedəbuna kara hasləte topkrna we bə bınlndkrna kara haslətera te gredane. Əm dərse isalın bınlın orte, bə rıstkrna kemasıya, wəki cənd nəhıjada qədıja bun 1934 sale gərək topkrna hasləte bə qəjdəki dıha rənd peşda hərə, dıha zədə be topkrne.

Təşkiləte fırqə gərək hılnın kemasıa, hılnın forma sədtıje dərəcə topkrna pında, topkrna haslətedə.

(Dımajı həje)

xıstın zer cə halıdajə?

Stalin. — Nəhıjed mə madana zəf gələk u əm əw madana peşda dıbn. Dər xəstəna mə əv wəxtə pəşde dy çar zədə je, nıha sale əv səd mıljonı zədə əm zer dıstıln. Saled pəşında mə madane təzə dıtıje. Le nədərə mə he çahıle, nə ky tənə ja zer, le ja tıç, ja polat, sıyr, le nədərətja mə çahıl nıkarə koməke bədə nədərə zer. Mə dıkarıu dər xəstəna zer çar çar zədə bkra, əgər maşıne mə bəna dər xəstəne, həbuna.

Djuranti. — Çəma bərdarıkə Tıvaqa Şewre u çəma dajın stəndına wəlatə dərəkədə cıqasə?

Stalin. — Zə 450 mılionı hınk zədə je. Dy saled pəşın dajne mə dıgıhıstın 1400 mılion manatı. Dajne hanana mə dajı u wəxtədə we bəne dajıne kytabuna sala (Jemajın, ruje 6-a)

*) Daklata həvalə A. Xançjan səba çı təngbuna gazeta mə səre əwln nəhatıje danıne, je majın əl hatıje dajıne kın krı.

